

Eminentissimi Ac Reverendissimi Domini, D. Joannis Baptistæ, Cardinalis De Luca, Theatrum Veritatis Et Justitiæ, Sive Decisivi Discursus

Ad Veritatem Editi In Forensibus Controversiis, Canonicis & Civilibus, in quibus in Urbe Advocatus, pro una partium scripsit, vel Consultus respondit ; Cum Indicibus Argumentorum, Causarum ac Rerum luculentissimis. Opus Tam Judicibus, Quam Causarum Patronis, atque omnibus in utroque Foro ...

Pars Prima. De Ivrisdictione Et Foro Competenti. Pars Secunda. De Præeinentiis & Præcedentiis

**Luca, Giovanni Battista de
Coloniae Agrippinae, 1691**

Disc. X. Lunen. Sarzanen. jurisdictionis. De eadem materia territorii separati, & omnimodæ spiritualis & quasi Episcopalis jurisdictionis Prælati inferioris, etiam in exclusionem jurisdictionis ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74087](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74087)

Vel quod dictum decretum Conciliare verificabile forsan esset in illis locis, in quibus per inferiores Prælatos utraque jurisdictio possideatur plena, & omnimoda, quia nempe etiam in temporalibus illa in omnibus causis independenter, tanquam in libero alodio habeatur, juxta casum, de quo plenè agit Spada *conf. 4. & s. lib. 1.* & habetur actum in *Lucana jurisdictio seu Imperii sub tit. de feudis disc. 60.* cum tunc juxta unam opinionem, ille locus in totum Ecclesiasticus factus videatur ex deductis in *d. Lucana*: Undè propterea non congruit huic temporali jurisdictio, quæ ex Regiis concessionibus in feudum & tanquam species baroniæ habetur solum in causis civilibus, vel ad summum mixtis, ad quos limites ita Concilium jurisdictionem quoque spiritualemente restrinxisse videtur, delegando Ordinariis cognitionem graviorum causarum criminalium & matrimonialium, ac aliorum de quibus in eodem Concilio, Eodem modo quo Rex eandem cognitionem graviorum causarum criminalium, concedere noluit, sed sibi reservavit, eam pro se retinendo, seu alicui sæculari, de quo magis confidat, concedendo in feudum ut supra; Incongruum enim videtur, ut ex fundamento hujus ita diminutæ seu restrictæ jurisdictio temporalis, inferri debeat ad plenam & omnimodam jurisdictioem spiritualemente, & quasi Episcopalem, cum ita major esset effectus, quam causa, undè propterea istud motivum in nulla penitus consideratione habitum fuit.

LVNEN. SARZANEN.
JURISDICTIONIS
PRO
EPISCOPO
CUM
ABBATE SEU COMMENDATARIO
MONASTERII
DE AULLA.

Causa decisus per Sac. Congregationem Episcoporum, & Regularium pro Episcopo.

De eadem materia territorii separati, & omnimodæ spiritualis & quasi Episcopalis jurisdictioem Prælati inferioris, etiam in exclusionem jurisdictioem delegatæ loci Ordinarii.

S V M M A R I V M.

- ¹ **F** Acti series.
- ² **F** Dari potest territorium separatum secundum quid etiam in loco undique circumdato à diœcesi.
- ³ Decisio Sacre Congregationis.
- ⁴ Copia quando probet.
- ⁵ De cessatione privilegiorum ob immutationem status.
- ⁶ De causa, ob quam Regularibus concessa sunt privilegia exemptiva.
- ⁷ Causæ Regularium quomodo & à quibus cognosci debeant.

⁸ Quando privilegium exemptivum dicatur im-
portare territorium separatum.

⁹ Quomodo istud territorium separatum situm seu
improprium in locis suis intra diœcesim in-
telligatur, & quid operetur.

DISCURSUS X.

Monasterium, Sancti Caprasii Ordinis S. Benedicti situm in Oppido de Aulla, annexam habens ejusdem loci curam animarum, in vim cujusdam privilegii exemptivi *Honorii Secundi*, de anno 1126 sibi concessi, ab antiquo controversas habuit cum Episcopo, ad cujus favorem plures prodierunt Apostolicæ determinationes *Lucii, Alexandri, & Innocentii tertii* respectivè. Cum autem post plarium sæculorum decursum, Monasterium prædictum, utpotè à regulari observantia declinatum suppressum esset, *Leo Decimus* de anno 1517. illud secularizando, & tanquam Ecclesiam sæcularem concessit in jurepatronatus *Marchioni Malaspina* dicti Oppidi Domino temporali, cum facultate presentandi clericum sæcularem loci Ordinario, qui in eisdem litteris enunciatur hic Episcopus *Lunen. Sarzanen.* dictamque concessionem de anno 1554. innovavit *Julius Tertius* Adamo Centurioni ejusdem loci Domino, eo addito, ut præsentatio Rectoris fieri posset, vel coram Ordinario, vel etiam coram Vicario Generali Januen. sive coram uno ex Canonicis Cathedralis ejusdem Civitatis Januen. cui facultas instituendi præsentatum competeret; Cumque vacante dicta Ecclesia de anno 1662. modernus Marchio Centurionus, cum consueta enunciativa quod eadem Ecclesia seu Monasterium esset hujus diœcesis, coram uno ex Canonicis dictæ Cathedralis Januen. cum subsequuta institutione, præsentasset Aloysium de eadem familia Centuriona, qui deputavit in Vicarium seu V. Abbatem quemdam ejusdem loci Sacerdotem, ab Episcopo obtinentem approbationem, & licentiam exercendi curam animarum, & administrandi Sacramenta.

Idem Vicarius, patrono, ac proviso, consentientibus, & confoventibus, de facto denegare cepit obedientiam & subjectionem Episcopo, atque exercere jurisdictioem spiritualemente, & quasi Episcopalem cum clero & populo, tanquam in loco *Nullius*, & de territorio separato, fundando hanc prætensionem in dicto privilegio *Honorii Secundi*, ex cujus verborum amplitudine prætendebat resultare dictam qualitatem *Nullius*, & territorii separati, non obstante circumdatione undique à diœcesi, ex eo quod non implicaret, locum esse undique circumdatum, & tamen dici *Nullius* per quamdam improprietatem & intellectualem separationem secundum quid, juxta firmata in *Montis Cassinen. Jurisdictionis coram Bichio dec. 373. par. 11. rec.* quæ decisio hanc prætensionem excitavit; Sed introducta causa in Sac. Congregatione Episcoporum, & Regularium per appellationem ex parte ejusdem V. Abbatis interpositam à censuris contra eum per Episcopum illatis, prodit resolutio de *Mense Julij 1667.* Episcopo favorabilis in possessore super ejus manutationes in quasi possessione exercendi omnimodam Episcopalem, tam ordinariam, quam delegatam jurisdictioem, remissa ad Rotam causa in petitorio, super prætensione territorii separato vel exemptione respectivè, dictaque resolutio eodem anno confirmata fuit.

in nova disputatione, ad quam dictus appellans, atque ipsemet Abbas ei adherens admitti obtinuerunt, Eaque Mihi pro Episcopo scribenti, reflectendo etiam ad solam veritatem, iusta & probabilis visa est, cum huiusmodi præsentio omni prorsus fundamento destituta esset, nedum in possessorio, quod erat indubitatum, sed etiam in petitorio.

Tres autem in his disputationibus fuerunt inspectiones, Una super veritate & forma probanti dicti privilegii; Altera super eius duratione, vel respectivè expiratione, sive per dictas contrarias Pontificias determinationes, sive etiam ob dicti Monasterii secularizationem; Et tertia, positivè veritate, & duratione, quid in proposito revelaret privilegium prædictum.

Quoad primam, cum non adduceretur originale, sed quoddam sumprium, quæstio erat magis facti quam juris; Regula enim est, ut sumpriis seu copiis quamvis antiquis fides præstanda non sit, Recepta verò est limitatio, quod quæsi cum antiquitate concurrant etiam adminicula ex deductis per *Burrati. & Adden. dec. 243. dec. 187. par. 5. rec.* cum aliis de quibus supra in *Conversana disc. 2.* Undè propterea punctus reducebatur ad adminicula, illud præsertim observantia, super qua hinc inde, satis super facto certabatur, undè, quælibet partium supponebat pro conclusione id quod erat in quæstione; Verùm super hoc Ego scribens pro Episcopo parum immorabar, tum quia ipsæmet contrariæ determinationes Apostolicæ *Lucii, Alexandri, & Innocentii Tertii*, quæ ex parte nostra deducebantur, veritatem huius indulti de facto comprobabant, Tum etiam quia inanis videbatur hæc inspectio, dum posita etiam existentia, vel locus erat expirationi, vel subsistere videbatur irrelevantia, ut infra.

Quo verò ad secundam, neglecta pariter inspectione, facti potius, quam juris circa dictas sententias Pontificias, dum quæstio erat super forma probanti, ac etiam super earum interpretatione ac effectu, Solidum videbatur fundamentum expirationis resultans à secularizatione, & sic ab immutatione status tanquam à cessante causa concessionis privilegii, ut in terminis cessantis privilegii, exemptivi alicujus Ecclesiæ vel Monasterii ob sui status immutationem cæteris allegatis habetur in *Lauretana dec. 373. & 455. par. 4. rec.*

Huiusmodi enim privilegia, per Sedem Apostolicam concedi consueverunt Monachis, aliisque Regularibus, vel ob Religionis merita erga ipsam Sedem, vel ex eo rationabili motivo, ut Religiosi in claustris à secularibus curis, & negotiis omnino abstracti vivere debentes non cogantur ita in foro Ordinariorum, more reliqui cleri & populi secularis pro eorum causis versari; & fortius ne eorum errores sive controversiæ inter ipsos, cum processibus & actibus judicialibus in foro pandantur cum populi scandalo, Undè propterea receptum habemus, quod Regularium casus, non in forma contentiosa, & per juris apices, sed sola facti veritate & summarie cognosci debent, juxta allegationem *Lap. 73. ubi add. Rota in Posnaniens. Abbacia prima Julii 1647. coram Celso inter suas dec. 25. n. 9.* & habetur in *Romana revisionis rationum hoc tit. disc. 91.* ac pluries in sua materia *sub tit. de Regularibus*, ubi etiam ex eadem ratione, quod eorum causæ deducendæ non sunt ad forum contentiosum & in Tribunalibus ordinariis, sed cognosci debent intrâ ipsum ordinem, eisque Superiores Regulares,

extra quos non admittuntur nisi, vel Cardinal. Protector, vel S. Congrega. Regularium negotiis præposita, juxta declarationes Congregationis deputatæ per *Innocent. X. de Anno 1650. registratas apud Fagnan. in c. de Priore, de appellationib. ubi plenè de hac materia; Et de qua Regularium exemptione plenè, doctè, ac eruditè habetur in disceptatione Cardinalis de Albicis edita in Romana jurisdictionis seu tituli Cardinalitii de qua infra hoc eod. titul. disc. 34. ac impressa in calce præsentis tituli, Undè cum omnes dictæ rationes cessassent ob omnimodam dicti Monasterii suppressionem, remotis ipsis Regularibus de facto, ejusque secularizationem cum provisione Apostolica de directo contraria; quod scilicet Rectoris præsentatio fieri deberet coram Ordinario, à quo esset instituendus, utique dictum privilegium, quamvis aliàs verum, & & subsistens in statu Regulari, omnino evanuerat, Potissimè quia in secularizatione, nulla continebatur clausula præservativa, minisque suberant personæ in statu regulari continuantes, cum quibus tale privilegium esset verificabile, ut est in casu, de quo *Cesaraugustana Cathedralitatis sub tit. de præminentibus hoc eod. lib. disc. 3. cum sequentibus.**

Hinc proinde inanis labor videbatur assumere tertiam inspectionem super dicti privilegii relevantia; Verùm ubi præmissis omnibus cessantibus, dictum privilegium verum ac durabile supponendum veniret, perinde ac si Monasterium cum actuali conventu Religiosorum in ejus antiquo & consueto statu regulari continuaret, Adhuc tamen in proposito, & ad effectum de quo agebatur nihil relevabat, licet enim aliquam verborum amplitudinem contineret, ut scilicet nullus Episcopus in eo jurisdictionem aliquam habeat, atque liberum sit ipsius Monasterii Monachis & Clericis à quocunque Episcopo sibi placito ordines suscipere, nec non chrisma, oleum sanctum & altarium consecrationes obtinere, ex quibus utpotè Ordinem Episcopalem concernentibus excludi videtur quæcumque Episcopi Diocesani jurisdictione, proindeque induci territorium separatum, & qualitas *Nullius*, saltem improprie & secundum quid, non obstanteloci situatione in Diocesi, à qua undique circumdatus esset, ex firmatis in dicta *Monis Cassinen. jurisdictionis coram Bichio dec. 373. par. 11. recent.* cum ibi allegatis, & ex qua totum desumebant scribentes in contrarium.

Nihilominus ex deductis in *Toletana disc. 1. & in aliis frequenter, planus ac inevitabilis punctus, per quem tolluntur huiusmodi æquivoca, istis usurpationibus & controversiis fomentum tribuentia, consistit in eo quod, admittitur etiam ista impropria, & intellectuali separatione territorii, ea procedit quantum ipsius empti & privilegiati Monasterii seu loci territorium se extendit, quod restringitur intrâ claustra & ambitum ipsius Monasterii materialis juxta traditionem Cardinalis in *Clamentina prima n. 1. de statu Monachorum, de qua Tamburini de Jur. Abbat. tom. 1. disput. 15. quest. 7. num. 39. Caputaquen. dec. 225. par. 2. dec. 248. n. 35. par. 11. rec.* Et sic quoad personas intrâ ipsum ambitum viventes, Non inde tamen inferri potest ad concessionem territorii, in quo vivit Clerus & populus secularis cum activa jurisdictione in ipsum, acquirendo qualitatem Pastoris cum ovibus in suo territorio depascentibus, & in qua circumstantia totus est huiusmodi controversiarum punctus, cujus ratione hæc privilegia exemptiva ipsorum*

rum

rum Monasteriorum vel Ecclesiarum, quantumvis ampla & prægnantia, in proposito nullius remanent operationis, quia punctus non est in exemptione passiva, sed jurisdictione activa in territorio non suo, & in populum non suum.

Cumque, quando Sac. Conc. Trid. in concernentibus curam animarum & administrationem Sacramentorum, ac aliis concedit locorum Ordinarii jurisdictionem delegaram in locis exemptis, loquatur, ac exprimat *etiamsi sint Nullius*, atque ex deductis in dicta *Toletana*, & in aliis, receptum sit, hujusmodi delegationem non adaptari locis verè territorium separatum habentibus, Idcirco perneccesse dicendum est, intelligere voluisse de hujusmodi *Nullius* improprie quæ dantur fidei, ac intellectualiter, non obstante situatione in diocesi, cum aliàs dicta verba fatua essent, nullamque haberent operationem, & istam credebam esse veritatem.

APRVTINA JURISDICTIONIS

P R O
E P I S C O P O
C U M

ABBATE MONASTERII
CORROPOLIS.

Causa pendet in Rota cum resolutionibus, ut infra.

De probatione situationis loci in Diocesi, an incumbat Episcopo agenti contra Prælatum inferiorem pro exercitio ordinariæ vel delegatæ jurisdictionis. Et de probatione privilegii super territorio separato per testes ob illius casualem amissionem.

S Y M M A R I V M.

- 1 **F**acti series.
- 2 **F**acti deservitur circa situationem loci.
- 3 **S**ituatio loci in Diocesi probanda est p. Episcopum actorem.
- 4 **C**ontrarium verius cum declaratione, quando id procedat.
- 5 **I**lla probationes qua de per se non sufficiunt, attenduntur tanquam adminicula circa situationem.
- 6 **A**n probetur privilegium amissum per testes, & quomodo isti deponere debeant.
- 7 **Q**uomodo debeant deponere testes ad concludendam quadragenariam de visu in immemorabili.

D I S C. XI.

Vsque ab anno 1585, & antea introducta fuit his in Rota coram Babalo super spirituali & quasi Episcopali jurisdictione prærensâ per Abbatem loci Corropolis Ordinis Cœlestinorum, & sub die prima Aprilis ejusdem anni prodit decisio discernens Episcopo manutentionem in exercitio jurisdictionis delegatæ; Reassumpta verò causa de an-

no 1662, coram Bevilacqua subrogato sub die 6. Martij idem resolutum fuit circa jus visitandi, ex eo fundamento, quod cum constaret de hujus loci situatione intrâ limites diocesis, fundata remanet Episcopi intentio super spirituali jurisdictione, in qua ex sola juris assistentia conceditur manutentio, juxta firmata in pluribus præcedentibus decisionibus coram eodem in causa *Toletana*, de qua supra disc. 1. mandando in reliquis videri de bono jure; Super quo assumpta disputatione sub die 22. Martij 1666. dictum fuit, quod fieret planta partibus auditis, atque in hoc statu causa reperitur, Dictaque resolutio forsân processit ex consimili praxi servata in adeò agitata causa *S. Angeli Lombardorum coram Pirovano, & Pentingerio*, in qua confecta fuit planta, cui in resolutionibus satis delatum fuit pro territorio separato ad favorem Monasterii S. Guilielmi Congregationis Montis Virginis, ejusque Generalis ibi residentis, ut pareret ex decisionibus de super editis, quarum aliqua habentur impressæ *decis. 197. par. 8. recent. & decis. 80. par. 9.*

In hac igitur ultima disputatione in bono jure, in qua solùm scribebam pro Episcopo, f. videntes pro dicto Prælato inferiori prætendente quasi Episcopalem jurisdictionem in isto loco cum territorio separato, & cum qualitate *Nullius*, duo deducebant fundamenta, Unum non probatæ situationis in diocesi, quam probandam esse per Episcopum actorem tanquam suæ intentionis fundamentum, quod Prælati inferioris reperitur in quasi possessione exercendi jurisdictionem spirituales, aliàs dictum fuit in *alia Aprutina, seu nullius jurisdictionis* 11. Martij 1624. coram Dmozetto seniore impress. post Tamburin. de j. Abbat. tom. 3. dec. 71. & in *suas decis. 309. n. 7 & seqq.* potissimè quia in facto docebatur, locum controversum magis adiacere diocesis, *Asculan. & Ripan.* in quibus etiam consistabat, ita ut non concurreret circumdatio undiq;

Et secundò, quod adesset privilegium Apostolicum super territorio separato; quod asserbant amissum fuisse cum aliis scripturis, ac *Sacra Suppellectili*, in excidio, seu devastatione data per milites occasione cujusdam belli, cujus casus accidentalis, in genere dabatur probationes sufficientes, Deducendo etiam aliquas probationes factas de dicto anno 1585, vel etiam antea super immemorabili per testes examinatos coram Episcopo Reatino fortè in vim remissorialium Rote.

His non obstantibus, reflectendo etiam ad solam veritatem, resolutio non placuit, quoniam advertitur in dicta *Toletana disc. 1.* (quæ omnium consimilium controversiarum videtur hodie norma & magistra) stante communi, & per Rotam, ac Sac. Congregationem Concilii recepta opinione, de qua etiam *M. v. scen. apud Buratt. decis. 578.* & alibi frequenter, super generali divisione *Dionysii* totius Orbis in dioceses, ista qualitas *Nullius*, & extra hanc generalem divisionem non præsumitur, Tunc autem in his terminis rectè procedit in hac materia vulgaris regula textus in *Lactor de probationibus cum concord.* ut actori incumbat onus probare id quod allegat pro fundamento intentionis, cum aliàs reo & possessori sufficiat vincere per non jus, Quando alter Episcopatus esset in causa, qui in possessione reperiretur, ita ut, præsupposita loci existentia in una vel altera diocesi, juxta dictam generalem divisionem, sola contentio esset super pertinentia inter duos Episcopos, quorum unus esset actor, alter reus; Secus autem ubi quæsi. o est cum inferiori habente juris assistentiam, vel contrariam